

Redacția și Administrația:

Strada Timișorii Nr. 7.

TELEFON

interurban, local și comitatens
Nr. 20.

Adresa telegrafică:

„DRAPELUL“ Lugoj.

Manuscrise nu se înapoiază.

Scrisori nefrancate se refuză.

Proprietar-editor: Dr. Valeriu Branisce.

ORGAN NATIONAL-POLITIC.

Redactor responsabil: Dr. Corneliu Jurca.

DRAPELUL

APARE:

MARTI, JOI și SÂMBĂTĂ.

Prețul de abonament:

Pentru Monarchie: pe 1 lună 1 ser.
pe 3 luni 2 ser. pe 6 luni 6 ser. pe
anul întreg 12 ser.; pentru România
și statele uniunii postale: 20 franci
pe an.

INSERTIUNILE

se acordă conform tarifului.

Un număr singuratic 10 bani.

Lugoj, 15/28 Septembrie 1905.

Situația este încă de tot nelămurită. Atâta simt cu toții, chemați și nechemăți, că acum trebuie să se întâmple ceva decisiv, dar nimeni n'are idee că ce anume.

Semnificativ pentru situație este, că baronul Fejérváry care avea să se prezenteze Marti în Viena la audiență și-a amânat audiența cu o zi. De ce?! Nimeni nu știe.

Contele Ioan Zichy fostul president al partidului popular declară, că s'a retras din politică și n'are nici o cunoștință despre pretinsa intențiune a Coroanei de a-l invita la audiență.

Organul semioficios al guvernului, «Magyar Nemzet» declară categoric, că nici Fejérváry și nici Tisza n'are nimic de a face cu mersul audienței de Sâmbătă și indică că s'fietnici străini au îndemnat pe Monarh să procedeze cum a procedat.

Coaliția caută pe ruptul capului după acești s'fietniciși «N. F. Presse» care află de foarte justificată această căutare, pune în vedere că trebuie să și reușească a descoperi pe autorii sceneriei de Sâmbătă.

Marti s'a deschis «Reichsrath»-ul vienez și baronul Gautsch a ținut deja în discursul de deschidere — des întrerupt — să declare, că nu s'a amestecat în trebile interioare ale Ungariei și ține tot așa la principiul neintervenirei ca și mai înainte, căci nici el nu ar admite ca politicieni ungari să se amestece în afacerile austriace.

Va să zică toți se lapadă.

Nimeni nu vrea să aibă de a face ceva cu nou creată situație. Situația Coroanei e mai penibilă

decât după celebrul ordin de zi dela Chlopy, pe care l-a retractat ulterior.

Și cu audiența de Sâmbătă s'a întâmplat ceea-ce s'a întâmplat și cu ordinul de zi dela Chlopy, precum și cu alte manifestațiuni ale Coroanei... A avut alt efect asupra opiniunii publice maghiare decât cel contemplat.

Nu este de presupus, că Coroana — care astăzi se orientează după sentimentul public maghiar din Ungaria — ar fi avut de scop ultragiurarea sentimentelor și aspirațiunilor poporului maghiar. Și efectul produs în poporul maghiar este unanima indignațiune din cauza ofenzării reprezentanților majorității parlamentare.

Din punct de vedere politic a câștigat prin audiența de Sâmbătă numai coaliția opozițională, căci șirele acesteia pornite pe calea descompunerii s'au încheiat de nou și vor primi chiar și sucurs nou.

Deja sub impresia primă a surprizei ce ne-a oferit audiența de Sâmbătă — al cărei dat va deveni o noțiune în istoria politice maghiare moderne — eră evident că ori se supun necondiționat cercurile politice maghiare programului impus de sus — ceea ce pareă deja la început imposibil — ori se adună toți Maghiarii într'o singură tabără față de Viena.

Și astăzi toate semnele arată, că evoluția evenimentelor tinde spre deplina raliare a tuturor elementelor maghiare politice contra programului enunțiat de Coroană.

E destul de caracteristic doar, că chiar și organul tiszaișt, care răsbotește din răspuțeri pe coaliționiști, condamnă cele întâmplate Sâmbătă

unei greșeli intenționate față de un bărbat, care ne-a dovedit o dragoste atât de cuceritoare. Repet: imensul meu regret și respectuoase scuze.

2) Nu ajunseseam la timp când au resunat vorbirea de salutare și resalutare la seara de cunoștință. Am trecut peste un lucru, care și din cea mai elementară considerare trebuie să-l rectific, resp. să-l amintesc ulterior. Au ziserăm numai vorbele frumoase și sâmburoase ale prezeșului adhoc dl Jianu, cari însă erau numai reflecții la salutul mobilului primar dl Mareu. Rectific și această greșală cu adausul sincerului meu regret.

Căci: e o dovadă de puțină «urbanitate» de a lăsa neamintit un act de curtoasie atât de călduros față de șeful unei «comune urbane», cum i-ar zice Bocșei frații de dincolo.

Am lăsat neamintit apoi și un act de civilitate obligată a oamenilor ce se respectă, comis de dl prezeș și fostul secretar. După prima ședință acești matadori dar și alte personagii cu trecere veniți la adunare, au făcut vizitele cuviincioase la astfel de ocaziuni, pe la onorațorii din Bocșa, cari au avut mult merit pentru reușita adunării generale. Subscrisul, — pardon de imodestie — încă m'am atașat la garda onorabilă a celor cu vizitele. Și nu regret. Din contră trebuie să re-

la Viena și caută să facă pentru aceste rezpozabili pe «s'fietnicii străini», cari înconjoară — în lipsa celor maghiari — pe Monarh.

Iar dirigența coaliției, pricepând pe deplin sentimentul public al partidelor maghiare, a și decis pentru 3 Octombrie n. convocarea unei conferențe generale — fără privire la partide — a deputațiilor maghiari, cari împreună să lanseze un manifest cătră țeară.

Și dacă nu se va schimbă în mod neașteptat situația politică până în 3 Octombrie, nu mai încapă îndoială, că la acțiunea proiectată nu se vor alătură numai membrii coaliției, ci și noii disidenți, ba chiar și mulți membri ai mofuzului partid liberal, așa că — afară de naționalități și Croați — va luă aproape totalitatea deputațiilor dietali o poziție unanimă față de punctul de vedere al Coroanei.

Evident, că nu acest efect l-a contemplat Monarhul cu audiența de Sâmbătă și tot evident este, că dacă Monarhul nu vrea să facă o încercare și mai problematică cu un provizoriu absolutistic — cam ca la 1861 — apoi nu rămâne alta de făcut, decât ceea ce a făcut și după celebrul ordin de zi dela Chlopy: să dea o talmăcire mulcomitoare programului-ultimat, care în forma sa precisă a avut la poporul maghiar un efect așa puțin așteptat de cercurile, cari au consiliat Coroana.

Dar în momentul de față nime nu știe ce se va întâmplă. Atâta simt cu toții, că ceva trebuie să se întâmple în cel mai apropiat timp, dar nime nu are idee, că ce are să fie acel «ceva».

lez cu deosebită satisfacție câștigul moral și social ce mi-au adus aceste vizite.

Luni după-ameazi s'a făcut excursiunea la cuptoarele de var «Colțan». Aici excursioniștii au trebuit să su-poarte un pic de păcăleală ce li-s'a croit prin o glumeată stratagemă a «fercheșului» nostru prezeș Mareu. În loc de a merge pe calea cea mai comoadă, au apucat prin încălcături de potece, de suișuri aproape verticale, gâfâind și asudând pe cele cleanțuri până ce au ajuns ținta. Aici nemulțumitul nostru casier, — care, sub discreție fie zis, a mai plătit și din al său la banchet pentru cinstea asudătoare a încasării taxei de banchet, — în nobila sa indignație a slobozit o poveste foarte acomodată ca comparație cu excursiunea care a aflat complăcere generală la p. t. excursioniști. Acest succes nepretins a inveseleț și inseninat fața posomorită a simpaticului nostru indignat.

O apariție permanentă și simpatică la adunările noastre generale: dl St. Popa, preot în Seleuș, a promovat apoi hangul dispoziției bălae în atmosfera ozonată, cu o poveste asemenea potrivită. După ce s'a mai calmat dispoziția vesel de năcăjita a excursioniștilor, — cine mai poate fi năcăjit la aer cu soare pe cleanțurile romantice

Fapt este, că după audiența de Sâmbătă este situația și mai gravă, decât mai înainte.

În situația de față ni-se impune nouă Românilor o prudență și mai mare decât până acum.

Ar fi fatal dacă ne-am lăsa răpiți și seduși de iluzii. Noi nu ne putem declara pentru nici una din tabere, căci față de noi sunt ambele conduse de aceleași sentimente și tendențe.

Supoziția ambelor direcții politice — cât de ascuțit e contrastul între ele — este față de noi una și aceeași, adecă desființarea noastră națională.

Și programul din 23 Septembrie ca și programul partidului liberal și al coaliției opoziționale ne dă pradă himerei utopistice a unificării de rassă.

Noi în mod firesc — servind adevăratele interese ale poporului nostru — nu ne putem declara nici pe o parte și nici pe alta. Dar nici n'ar avea rost să facem aceasta, după-ce nici una din părți nu sollicitează sucursul nostru.

Ear la caz că s'ar întâmplă ca mâne-poimâne să ni-se solliciteze sucursul nostru, apoi trebuie să fim și mai precauți, ca să nu pățim ceea-ce am mai pățit: să plătim noi contul actualei răfueli.

Nu știm ce curs și direcție va luă desvoltarea evenimentelor și prin urmare trebuie să fim pregătiți la toate. Și tocmai de aceea nu putem decât recomanda tuturor cari fac astăzi politică în numele poporului român: Prudență și răbdare.

Să nu ne agravăm noi și mai mult situația destul de gravă!

FOITA „DRAPELULUI”

Adunarea dela Bocșa

— Tipuri și reflecții —

De P. Bandu.

== Foiță originală a «Drapelului». ==

Postscript.

În goana evenimentelor ce s'au perândat la adunarea generală mi-au scăpat unele greșeli din condei, pe cari voesc să le rectific mai jos.

1) Eră întunerec când am sosit la Bocșa. În toiul și învălmășala pasagerilor și accentele muziceii m'a sedus azul. Astfel apoi mi-s'a părut că ne întâmpină veselul primar și proaspătul nostru president Mareu, pe când de fapt ne-a vorbit seninul preș. al comit. aranjator dl Dr. A. Oprea. Rectific această greșală regretabilă și poftoresc cu tot respectul sincera-mi părere de rău pentru acest fapt puțin scuizabil de altcum.

Căci — să exerciez și un pic de autocritică — nu e scuizabilă nici aparența

ale Colțanului și la povești garnisite cu umor nefalsificat românesc? — cam pe la ora, la care și tata soare își așterne culcușul, s'au rentors pe calea cea mai comodă la Bründl (fântâniță, derivație liberă fără patentă) unde s'a vărsat apoi toată supărarea nobilă și legitimă, câtă a mai ramas, a excursioniștilor, asupra vicleanului și păcăliciului Burgermeister, — în chip de goliri «ex» și accelerate de halbe din lichidul spumant și limpede al lui teea Gambrius. De aici iarăși mai departe până la berăria dlui Barbu.

Aici în decursul cinei s'a întins a doua ediție de voe bună — românească — bălae, care s'a garnisit de astădată cu vorbiri-toaste. M. Crăciun a slobozit niște tirade ultradascălești despre importanța învățătorului. Expunerile frumoase ale vorbitorului, cari își aveau un loc foarte potrivit în cadrul unei disertații, au aflat un ecou demn în cuvintele miezoase ale d-lui Dr. Oprea. A ridicat la potență — de astădată de gradul prim — prestigiul învățătorului și al școalei. Amintește — un lucru de altcum simțit de toți cu mulțămitoare satisfacție —, că comitetul aranjator a făcut posibilul extrem de a face petrecerea noastră în Bocșa cât mai plăcută, cât mai mulțămitoare. Cuvintele d-sale au atins plăcut pe cei

„Trăiască revoluția!“ Șovinistii din Budapesta, «consternați» pentru primirea rece a celor 5 «conducători» ai coaliției la Viena și pentru refuzul Monarhului au făcut demonstrații antidinastice, când s'au înșpăiat cei 5 «conducători» la Budapesta. Profesorul Geza Kaczány a zis în discursul său, prin care a mulțumit celor 5 politicieni maghiari pentru purtarea lor la Viena: «Națiunea se încrede în conducătorii săi și dacă nu se poate altcum, vom face cum a făcut în 1848 gloriosul tată al lui Fr. Kossuth: strigând «Kossuth Lajos azt üzente» vom merge toți în luptă». La aceasta mulțimea a strigat: «Jos cu bătrânii generali! Jos cu mizerabilii! Trăiască republica! Trăiască revoluția!» Studentul universitar Cornel Viola a zis apoi: «Pe bariade vor fi cei dintâi tinerii universitari». Mulțimea s'a dus apoi la clubul independist. Pe drum 2 socialiști au strigat «Trăiască sufragiul universal! Abzug Kossuth!». La aceasta câțiva au luat la bătaie pe cei 2 socialiști; a trebuit să vină poliția ca să-i salveze. La clubul independist au ținut apoi discursuri Kossuth și Geza Polónyi. Kossuth a vorbit cu moderațiune. Luni s'au repetat demonstrațiile.

Regele și broșura Zeysig. Ziarul «Wiener Allg. Ztg.» e informat din partea unor deputați austriaci, cari au legături cu Curtea, că broșura Zeysig a fost prima cauză pentru primirea rece a conducătorilor coaliției din partea Regelui. Broșura, îndată după apariție, a ajuns și în mâna Regelui, care însă numai atunci a început să se intereseze mai bine de cuprinsul ei, când au adus în legătură cu broșura numele baronului Bánffy. Regele a cetit acum broșura dela început până la sfârșit și la fine a exclamat: «Acum în adevăr sunt sătul până în gât».

CRIZA.

Comitetul executiv al coaliției a ținut Luni 2 consfătuiri, în cari s'a luat la desbatere ultimatul Regelui. Deciziunile aduse în ședința de dinainte de ameazi le-am adus în nrul trecut.

În ședința de după ameazi comitetul coaliției a decis convocarea unei conferențe a partidelor coalitate pe ziua de 3 Octombrie pentru începerea unei acțiuni unitare. Comitetul află necesar, ca la conferența din 3 Octombrie să ia parte și deputații, cari acum nu aparțin încă partidelor coalitate, dar cari voesc să se alature la partidele coalitate în apărarea constituției și să se lupte alături de aceste.

prezenți și au secerat elogioase aplauze.

Peste dispoziția generală s'a întins pentru câteva clipe o eclipsă nemotivată. Par'c'ar fi trecut prin sală ecoul lugubru al lui «Bine ești cuvântat Doamne...» Un gregar cu decorații din multe lupte dăscălești asvârle prin sală observarea cu aluziune la dispoziția oaspeților: «Aici e mort și întunec». Gelos de reputația bogșenilor ca oameni veseli, se scoală simpaticul primar dl Marcu și ca un «voinic dela satul mic, nu se teme de nimic» (vorbele proprii) împrăstie întunerecul cu o vorbire, care ca un zefir recoros de dimineată tresare dispoziția veselă-melancolică din sală. Cu vorbe împintenate de energia năcazului ce-l muncia până aci, face o excursiune frumoasă de gândire, analizând spiritul și firea Românului muncit de dor, dragoste, jale și năcazuri, desfășurând bogăția necesară de însușiri frumoase dar neglijate ale acestuia (ale Românului, nu ale d-lui Marcu) și după această apoteozare a individualității (ear a Românului, înțeleg) finește cu geniala sentință a unui mare bărbat din trecutul bănățenilor: «Unica smintă ce a făcut-o Dumnezeu, e că a lăsat pe Român să îmbătrânească și să moară». Dispoziția electrizată de aceste cuvinte 'și află ecoul potrivit în vorbele pline de duh ale d-lui Jianu, care descarcă, cu o putere de vorbă ce covârșește, un toast pentru P. On. Domn Protopresbiter

Comitetul a mai decis să adreseze un manifest către națiune, în care manifest să se exprime protest contra ținutei Coroanei și să se dea invitațiuni națiunii pentru cazul că Maj. Sa se decide a introduce absolutismul.

Tot la conferența de Luni s'a vorbit despre eventualitatea probabilă, că dieta va fi la 10 Octombrie din nou ajurnată sau chiar dizolvată. În acest caz membrii coaliției vor intra totuși în dietă ca să înceapă desbaterile și vor cedă numai violenței.

Imediat după conferența comitetului coaliției, a ținut conferență partidul kossuthist. Kossuth a deschis conferența prin un discurs în care zice, că Regele este sedus prin sfetnici răi, dacă crede că are dreptul să stabilească programul majorității dietale. Din contră, e dreptul nostru inexpugnabil — zice Kossuth — a stabili programul majorității, pentru a cărui executare Regele își poate alege bărbații de încredere. Kossuth roagă pe deputații prezenți să meargă în cercurile lor și să îndemne pe alegători la perseveranță. El crede că Viena încă nu și-a exprimat ultimul cuvânt.

Contele Albert Apponyi într'o convorbire, ce a avut-o cu redactorul ziarului «A nap», a zis, că partidele coalitate stau strict pe punctul de vedere exprimat în adresa către tron. «Adresa e biblia noastră». El crede ferm și e convins, că Maj. Sa în fine va cedă pretenziunilor coaliției.

Luni seara au avut loc demonstrațiuni șoviniste la clubul independist. Au ținut discursuri Kossuth, Apponyi și Vázsonyi. Demonstrațiunile au fost conturbate prin contrademonstrațiuni înscenate de socialiști, cari la strigătele «Trăiască Kossuth!» răspundea cu «Trăiască sufragiul universal!» și pe când aderenții coaliției cântau Kossuth-nota, ei cântau Marseleza muncitorilor. S'au întâmplat și bătăi între socialiști și Kossuthiști. Mai mulți socialiști au fost bătuti strașnic și unii din ei au fost răniți.

Comitetul executiv al coaliției a exmis un subcomitet în persoanele dlor: Kossuth, Apponyi și Eötvös, ca să pregătească propunerile ce vor fi prezentate la conferența din 3 Octombrie a partidelor coalitate. Acest subcomitet a publicat un manifest pentru «orientarea opiniunii publice» în chestiunile de controversă ivite între Coroană și majoritatea dietei.

Manifestul constată mai întâiu, că foarte rău au făcut acei sfetnici ai Coroanei, cari au făcut pe Regele să pregătească program pe seama majorității parlamentare, pentru că conform celor mai elementare principii ale con-

M. Popovici și pentru Bocșeni, cari au pus în fruntea lor pe ispravnicul general, căruia Reuniunea i-a închinat steagul conducerii ei.

Se înțelege, că această fază de vorbă bună n'a putut să aibă altă manifestare de tranziție decât în joc. Trebuie să se dovedească vorbele agiului Burgermeister de mai înainte. S'au jucat mult și vesel, s'a întins «Dunărinca», Iedera, Brăul (joc din moși la Bocșeni), cari au înălțat mult renumele Bocșenilor de jucăuși buni. S'a continuat dispoziția bună și aripată până la timpul de plecare. S'a întâmplat apoi și faptul, — provocat de proba supraomenească, la care s'a pus rezistența Bogșenilor în ale voiei bune, — că în numele Bocșenilor a petrecut la gară pe oaspeți, Lugojenii reprezentati prin dl Barbu. Încă un eveniment veselitor și acesta.

Mai o păreche de vorbe și am gătat. În formă de mulțam trebuie să amintesc, că Bocșenii sunt o măsură deosebită de oameni. Veseli și deștepți, afabili ca omul cu bunăcreștere, ospitali ca Recitenii și iubitori de rânduială domnească-românească. Vorbesc aci de stratul mai gros al poporului, amintind că asupra onorațiilor, în cele amintite mai sus, nu începe discuție.

Finesc cu dorința, ca la Ciacova la anul viitor să ne petrecem și aflăm astfel încât să putem spune: «Ah, ce fain, par'că ne aflăm în Bocșa».

stituționalismului voința națiunii manifestată la alegeri are să stabilească direcția politică a țerii, iar Regele are numai să designeze persoanele, din cari să se formeze guvernul. Ar fi deci o infidelitate față de principiile ei și față de alegători, dacă coaliția ar lua sub astfel de condițiuni asupra și guvernarea țerii.

Manifestul enumeră apoi cele 2 puncte, contrare constituției, cu cari nu s'ar putea identifica nici un partid sau bărbat de stat, chiar și dacă acel partid sau bărbat n'ar face parte din coaliție. Aceste 2 puncte sunt:

1) Declarația Regelui, că în privința limbei de comandă și serviciu sunt și rămân exchise orice concesii, însămnă în ultima analiză, că nu mai e luată în considerare voința națiunii manifestată la alegeri.

2) Revizia pactului din 1867 în felul enunțat de Regele e negațiunea directă a suveranității legislației ungare. Orice lege se poate nimici sau modifica numai prin 2 factori: Regele încoronat și dieta întrunită legal. Deci la sistarea sau modificarea pactului din 1867 nu e necesară aprobarea guvernului austriac și a delegației austriace. Mai ales în privința teritoriului vama independent e nelegală și neconstituțională enunțațiunea Regelui, căci crearea teritoriului vama independent — conform dispoziției clare a legii — atârnă numai dela voința independentă a națiunii «maghiare».

Sufragiul universal

în Camera imperială din Viena.

Alaltăeri s'a întrunit camera imperială din Viena într'o sesiune de scurtă durată. Premierul Gautsch a rostit un discurs mai lung, în care s'a ocupat — între altele — cu raportul dintre Ungaria și Austria și cu chestiunea sufragiului universal în Ungaria și Austria.

«Guvernul prezent austriac a primit dela guvernul anterior fără rezervă învoelile făcute între guvernul austriac anterior și guvernul ungar și e gata în orice timp să garanteze executarea lor loială. Guvernul austriac însă insistă ca și guvernul ungar să execute fără rezervă acele învoeli. În deosebi pretindem continuarea pertractărilor pentru încheierea contractelor noastre comerciale și terminarea lor la timp, precum și executarea contractelor comerciale încheiate deja. Declar cu toată hotărârea, că în privința aceasta noi nu putem face nici o concesie. Noi însă ori și când suntem gata să ne dăm învoiala, ca legile din 1867 în privința chestiunilor economice și a altor chestiuni ce ating raportul între Austria și Ungaria să fie revizuite, dar cu rezerva anunțată de Maj. Sa și în modul indicat de Coroană».

Ministrul Gautsch declară, că dacă Ungaria nu se învoește la continuarea pertractărilor pentru încheierea contractelor comerciale — termenul ultim e 1 Martie 1906 — atunci guvernul austriac va ști să apere interesele Austriei. Tot astfel, dacă delegațiunile nu vor putea vota la timp bugetul comun pe 1906, guvernul austriac — în sesiunea proximă a camerei — va prezenta în chestiunea contribuției la cheltuelile comune un proiect de lege corespunzător.

Referitor la sufragiul universal în Ungaria, min. president Gautsch zice, că publicațiunile din ziare referitor la punctul de vedere al guvernului austriac în chestiunea sufragiului universal în Ungaria nu sunt corecte și au ajuns la cunoștința publicului în formă necorectă. Apoi continuă:

«Eu ca și până acum, aderez și azi la acel principiu fundamental, că nu mă amestec în afacerile Ungariei, precum în mod hotărât aș protestă, dacă Ungaria s'ar amestecă în afacerile noastre interioare....»

«Eu în principiu nu sunt dușmanul extinderii dreptului electoral pe baza cea mai largă. În trecutul meu politică nici odată n'am fost contra, ba

chiar m'am luptat în interesul extinderii dreptului electoral și cu ocaziunea reformei electorale ce se va introduce în curând în Boemia voi avea ocaziune să dovedesc, că sunt gata să mă lupt pentru împărțirea celor mai largi straturi cu drepturi politice. Întreagă dezvoltarea europeană în mod neîndoelnic merge în direcția extinderii universale a dreptului electoral. Această direcție universală de dezvoltare socială s'a validat și la noi și se va valida fără îndoială și în viitor. Dar introducerea unei reforme așa de extinse întimpină în Austria mari pedeci, dacă luăm în considerare, că sufragiul universal își poate afla asigurată susținerea sa numai în aceea, dacă ordinea raporturilor naționale formează baza sa solidă și durabilă. Căci în urma formațiunii etnografice neegale a țerii noastre, și pe lângă raporturile de împărțire a naționalităților noastre, va forma scurtare de interese importante și legale reforma ce ar voi să asigure pentru fiecare drepturi egale. Pentru că ar decide numai numărul în astfel de chestiuni, cari conform naturii lor reclamă altfel de decideri; între aceste chestiuni se află mai ales interesele culturale contopite în mod indivizibil în istoria țerii noastre».

Ministrul încheie astfel: «Posibil, că vremi grele ne stau în față. Astfel de vremi reclamă multe atât dela guvern, cât și dela reprezentanța poporului. Rog deci camera să dea la o parte contrastele de partid, ca astfel să poată face servicii patriei și poporului».

În aceeași ședință au fost prezentate camerei mai multe interpelețiuni, prin cari se pretinde introducerea sufragiului universal în Austria.

Conflictul între România și Grecia.

Despre conflictul acut între România și Grecia se telegrafează următoarele:

Atena, 24 Septembrie. Ministrul român la Atena a plecat astăseară la 6 ore cu întreg personalul de legăție în România. Întreagă presa de aici aprobă procedura guvernului grecesc.

București, 24 Septembrie. Plecarea ministrului grec Tombazis s'a întâmplat între împrejurări cu totul neobicinuite și contra oricărui uz diplomatic. Tombazis a motivat plecarea sa cu refuzul guvernului român de a oferi satisfacție și despăgubire Greciei pentru expulzarea mai multor Greci din România. Ministrul grec nu și-a luat rămas bun dela nimenea. Se pare, că guvernul grecesc a voit prin aceasta să facă o demonstrațiune. Înainte de plecarea sa din Atena, ministrul român la Atena Papiniu va prezenta guvernului grecesc o notă, prin care va accentua încă odată toate gravaminele îndreptățite ale României contra procedurii Grecilor în Macedonia.

Foaia oficială «Roumanie» scrie: Călătoria ministrului grec e un act de fanfaronadă. Grecia va avea să suporte consecvențele actului său provocator neprecugetat. Denunțarea tractatului comercial și de navigațiune din partea României va redă României deplină libertate de acțiune față de comunele grecești aflătoare în România și prin fixarea de taxe mari va țineă năile grecești de comerț departe de porturile române. Grecii se vor căi într'o zi amar pentru purtarea lor. Lumea civilizată va putea judeca, cine trebuie considerat ca turburător al ordinii în Balcani.

București, 24 Septembrie. În cercurile diplomatice de aici se condamnă procedura Greciei și forma ofenzătoare, în care s'au rupt legăturile diplomatice și toate aceste sunt reduse la politica demagogică a lui Rallis. În cercurile diplomatice de aici se speră, că pe timpul, când Regele Carol și ministrul president Cantacuzino se vor afla în Viena, va fi luat în discuție conflictul și se

va influența asupra Greciei în sensul susținerii liniștii în Balcani.

Frankfurt 26 Sept. Ziarului „Frankf. Ztg.” i-se anunță din Constantinopol: Ministrul român la Atena Papiniu a sosit aici și împreună cu ministrul român la Constantinopol a vizitat pe marele Vezir, căruia i-a dat lămuriri despre conflictul cu Grecia, față de care conflict Poarta se interesează mult, pentru că antecedentele conflictului au decurs pe teritoriul turcesc. Raportul diplomatic între București și Atena încă nu s'a întrerupt definitiv și în deosebi ministerul de externe din Viena se ostenește pentru delatarea conflictului.

Informațiuni.

Majestatea Sa a oferit ministrului president român G. Cantacuzino marea cruce a ordului Leopoldin.

Monarhul nostru la Regele României. Maj. Sa Împăratul și Regele nostru a mers ieri la 11 ore la otel Krantz (Viena) și a făcut vizită Regelui Carol al României, care în călătoria spre casă sosise la Viena. Monarhul a petrecut o jumătate de oră în societatea Regelui Carol. Eri după amiază Regele Carol a plecat din Viena spre Budapesta la București.

Primministrul României la Împăratul și Regele nostru. Maj. Sa Monarhul nostru a primit Luni la ora 1 d. m. în audiență pe primministrul român G. Cantacuzino. Seara a avut loc cină la curte, la care au asistat: prințul Christian de Schleswig-Holstein, cumnatul regelui Eduard, dl Cantacuzino, dl Ghica și contele Goluchowski.

† Dimitrie Avram, fruntaș al comunei Vasiova de lângă Bocșa, fost primar al acestei comune, a încetat subit din viață Duminecă, fără să fi fost bolnav mai înainte. Marți s'a făcut înmormântarea luând parte lume multă, ca să dea mortului cinstea din urmă. Dumnezeu să-l odihnească unde dreptii se odihnesc.

D-șoara Sidonia Nimu din Caransebeș, care a absolvat cursurile pedagogice, s'a înscris acum la conservatorul din Budapesta. D-sa a încântat de repetite ori la concertele publice din Caransebeș și din împrejurime prin vocea-i frumoasă și plăcută și toți cari au avut fericirea s'o asculte, îi profetesc succese mari acum, când d-sa s'a decis să se perfecționeze în arta muzicală.

Concerte Corfescu în Bănat. Ni-se comunică, că distinsul baritonist Corfescu din București, care a concertat cu mare succes în mai multe orașe ale noastre, continuă de prezent turneul sau artistic prin Bănat, concertând mâine, Vineri în 29 Septembrie st. n. în Oravița, Sâmbătă în 30 Septembrie n. la Vârșeț, Duminecă în 1 Octombrie n. la Recița-montană și Marți în 3 Octombrie n. la Bocșamontană. Despre datul și locul celorlalte concerte nu avem încă știri. Sperăm că pretutindeni va îmbrățișa publicul nostru cu căldură pe distinsul artist.

Societatea de lectură „Andreu Șaguna” din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1905/6 în ședința ținută la 4 Sept. 1905 sub presiunea Prea Cuv. Sale dlui director seminarial Dr. Eusebiu R. Roșca în modul următor: president: Vasile Stan prof. sem., vice-president: Ioan Duma cleric c. III, arhivar: Tovie R. Perian cl. c. III, notar: Ioan Ludu cl. c. I, cassar: Ioan Triff cl. c. II, controlor: Iosif Tătulea cl. c. I, bibliotecar: Vasile Păltinean cl. c. II, v.-bibliotecar: Ioan Hașu ped. c. I, redactor: Eug. Todoran cl. c. III, econom: George Dragoș ped. c. III. Membri în comisiunea literară: Titu Morariu cl. c. III, Aurel Popovici cl. c. III, Tr. Achim cl. c. II, Octavian Albani cl. c. II, Petru Debu cl. c. I, Iosif Mircea cl. c. I, Mihail Jampa ped. c. III, Vasile Șerban cl. c. III, G. Lincu ped. c. II.

Populațiunea României. În anul 1903 s'au născut în toată țeara românească 256.177 copii și au murit 155.955. Spo-

rul este de 20%. Populația țării a fost la finea anului 1904 de 6,392.273 suflete.

Ziar maghiar... improcusuat. Din imputernicirea ministrului de interne procurorul a intentat proces de presă contra ziarului „Budapesti Hirlap” pentru articolii „Pirați pe for” și „Broșura Zeysig”. Ambii articoli se ocupă cu afacerea scandalosă a „broșurei Zeysig”.

Societatea „Petru Maior” a universitarilor români din Budapesta s'a mutat într'un local cu mult mai spațios și mai potrivit, decât cel vechiu. Localul nou e situat în strada Soroksári, nr. 20, etagiul III.

Post de notar. S'a exchis concurs pentru postul de notar cercual în Jupanec. Cercul e românesc și constă din 5 comune. Venitele sunt de 3500 cor., afară de câștigul pentru lucrările private. Petițiile și documentele trebuie trimise primpretorelui Geza Péczely din Orșova până la 15 Octombrie n.

Ziar maghiar confiscat. În sfârșit am ajuns să vedem și minunea asta. Ziarul ultrașovinist „Függeden Magyarország” din Budapesta, indignat pentru lecțiunea dată de Monarh șovinismului, a publicat niște versuri revoluționare sub titlul „pumnul lui Francisc Iosif”, în care procurorul a descoperit în demnare la revoltă și ofenzare la adresa Regelui. La ordinul procurorului judele de instrucție Bakonyi s'a dus la redacția acestui ziar și a confiscat toate exemplarele, în cari au apărut versurile revoluționare.

Steagul maghiar... sfârticat. Mai mulți studenți universitari și alți șoviniști din Budapesta au plecat în noaptea de Luni spre Marți la locuința lui Kossuth ca să facă demonstrațiuni „patriotice”. Pe drum s'au întâlnit cu o ceată de socialiști. S'a încins bătăe strașnică între adoratorii lui Fr. Kossuth și socialiști. Aceștia au smuls din mâinile tinerimei steagul maghiar și voiau să-l sfârțice în bucăți. Mai mulți muncitori au dat ajutor șoviniștilor, cari au reușit în fine să pună din nou mâna pe steag. Steagul a fost dus într'o cafenea. Socialiștii au luat cafeaua cu asalt și au spart ferestrele. Venind poliția, socialiștii au fugit. Cetățenii și studenții șoviniști au plecat din nou cu steagul pe stradă. Din nou s'au întâlnit cu socialiști, cari de astădată fiind mai mulți, au luat steagul și l-au sfârțicat în bucăți. Venind în fine din nou poliția, socialiștii au dispărut. Cazul a produs mare consternațiune în societatea maghiară.

Scrieri revoluționare oprite. Ministrul de comerț a oprit 56 broșuri revoluționare rusești de a fi transportate cu posta ungară. E interesant, că cele mai multe din aceste broșuri sunt scrise pe seama soldaților. Între ele sunt unele, cari critizează direct pe Țarul. Cea mai răspândită este: „Povestire despre Țarul nedrept. Cum s'a deșteptat la conștiința păcatului său”. Această broșură a fost trimisă în 200.000 exemplare pe piețele de cărți din străinătate.

Expedițiuni la polul nordic și sudic. Geografii renumiți ai lumii, întruniți acum la Bruxela, au hotărât să organizeze 2 expedițiuni la polul nordic și sudic. Programul expedițiunilor se va stabili în anul viitor.

D bandă de 26 spărgători de casse a ajuns zilele aceste pe mâna poliției. Această bandă, ai cărei membri erau Ovrei din Galiția, a comis ani de-a rândul spargerii și jafuri. Între altele, au spart cassa wertheimiană a avocatului din Reghinul s. Alex. Pap jefuind 2000 cor., apoi au spart cassa oficiului de dare din Careii-mari, jefuind 100.000 cor., pe urmă cassa oficiului de dare din Zelău jefuind 600.000 coroane, și multe alte spargerii. Acum toți 26 tâlhari sunt deținuți la procuratura din Zelău.

Venitele trenurilor ungare. Căile ferate ungare de stat au încassat în luna August peste 21 milioane coroane (precis: 21,378.900), transportând în acest timp 4 milioane persoane și peste 2 milioane tone marfă. Dela începutul anului până la finea lui August a încassat statul la căile sale ferate cam 144½ milioane cor. (precis 144,702.235),

cu 4 milioane mai mult decât în aceleași luni ale anului 1904. Circulația de persoane și mărfuri — precum vedem din aceste — a crescut tare în anul acesta. Circulația de persoane s'a urcat cu 5%, cea de mărfuri cu 2%.

Soartea matrozilor de pe „Potemkin”. Matrozii de pe vasul resvrătit „Potemkin” trec din România în secret granițele în Rusia, mânați de dorul casei și familiei lor. La trecerea lor peste graniță se întâmplă adeseori ciocniri sângeroase între ei și păzitorii hotarului. Ultima ciocnire a fost foarte cruntă. Au căzut morți și au fost răniți unsprezece matrozi.

Colera. La 23 Sept. au obvenit în mai multe localități din Polonia rusească 8 cazuri de coleră. Un caz de coleră s'a ivit și în Berlin. Cazul s'a sfârșit cu moarte. — În Prusia au obvenit până acum 246 îmbolnăviri de coleră, dintre cari 85 s'au sfârșit cu moarte.

Mare catastrofă de tren. În noaptea de 25 spre 26 Septembrie trenul ce mergea dela Rutka spre Zsolna s'a ciocnit vehement cu 4 vagoane, cari fuseseră împinse de vifor de pe șinele laterale pe șinele principale. Efectul a fost îngrozitor. Judecătorul dela tribunalul din Sarajewo Ricard Reiner și comerciantul din Alsó-Kubin Moriș Grünwald au rămas morți, avocatul din Csacza Dr. Moriș Wix și negustorul din Csacza Holzmann au fost grav răniți. Locomotiva s'a ruinat. Două vagoane au fost prefăcute în țandări.

La universitatea din Budapesta se află în anul acesta și trei studenți români, cari s'au dedicat frumoasei cariere medicale. Aceste sunt: d-șoara Lia Moga din Sibiu și d-șoara Elena Butean din Beiuș (aceste s'au înscris acum pentru primadată) și d-șoara Valeria Bontiloviciu din Uzdin (d-sa urmează cursurile de medicină în anul al 3-lea).

Știri false. În Nr-ul trecut am adus după semioficioasa comitatului nostru „Kr. Sz. Lapok” do ră știri, („Foc groaznic în Hezereș” și „viață percută”), cari ambele s'au dovedit de false. Nici foc n'a fost în Hezereș și nici avocat cu numele Ivanici nu este cunoscut în părțile noastre.

Cafeaua. La congresul pentru științele naturale, ce se ține acum la Meran, a ținut medicul Dr. C. Boltenstern din Berlin o prelegere despre cafea și efectele ei. A arătat, că în cafea se afla un venin stricacios, numit coffein. Acesta produce de multe ori inveninare cronică de cafea, din care se desvoltă diferite morhuri. Consumația peste măsură de cafea e foarte stricacioasă. E deci recomandabil, ca oamenii iritabili, slabi de nervi, bolnavi de inimă și de stomac, anemici etc. să nu bea nici odată cafea. Dar mai ales copiii să nu fie deprinși cu cafea. Oamenii în vârstă și deplin sănătoși pot consuma cafea dar cu moderațiune. Cafeaua adevărată e bine să o amestecăm cu cafea de malată, cum este de exemplu cafeaua de malată a lui Kathreiner, care are un gust asemenea cafelei veritabile.

Turburările în Rusia. La Varșovia a fost arestat profesorul de astronomie Kowalczyk și fiica sa, precum și alte 300 persoane. S'a constatat că în observatoriul astronomic s'au ținut adunări secrete și conferențe ale partidului revoluționar. Tot aci a fost un magazin mare de arme, cu cari s'au comis multe de atentate asupra organelor polițiale. — La Riga (tot în Polonia rusească) a fost ucis încă un polițist. Cu totul au fost uciși 3 polițiști în curs de o săptămână. — În Mitau a fost ucis preotul Schilling.

BIBLIOGRAFIE.

Am primit:

Imbunătățirea soartei țăranilor: Două discursuri rostite în parlament de Mihail Kogălniceanu în zilele de 25 Mai și 1 Iunie 1862. București, 1906. Prețul 1 leu.

Mulțămită publică.

Din incidentul trecerii repentine la cele eterne a mult iubitei noastre Livia Bălméz născ. Ciulin, preotessă în Vraniu, venim pe această cale a exprima cordialele noastre mulțămiri tuturor acelor, cari au grăbit a ne adresa cuvinte de mângâiere, precum și acelor, cari prin participarea lor la actul înmormântării au dat neuitatei noastre ultimul onor. În special primească adânc simțitele noastre mulțămiri P. O. dn protopresbiter Filip Ad a m, precum și on. preoțime, care a binevoit a celebra actul înmormântării.

V r a n i u, 12 Septembrie 1905.

Jalnica familie.

VARIETĂȚI.

Când s'au introdus trenurile.

În Anglia primele trenuri au început să circuleze la 27 Sept. 1825, în Austria la 30 Sept. 1828, în Franția la 1 Oct. 1828, în Statele Unite la 28 Dec. 1829, în Belgia la 3 Mai 1835, în Germania la 7 Dec. 1835, în Kuba la 7 Dec. 1837, în Rusia la 4 April 1838, în Italia la 4 Sept. 1839, în Elveția la 15 Iulie 1844, în Iamaica la 2 Nov. 1845, în Dania la 27 Mai 1847, în Spania la 24 Sept. 1848, în Suedia la 24 Mai 1851, în India la 18 April 1853, în Norvegia la 18 Iulie 1853, în Portugalia la 18 Iulie 1854, în Brasilia la 21 August 1854, în Australia la 17 Sept. 1854, în Egipt la 27 Ian. 1856, în Natal la 2 Iunie 1860, în Turcia la 4 Oct. 1860.

Cum lucrează oficianții ruși.

Deși nu sunt chiar tocmai pe tocmai șirele următoare ce le scrie un ziar mare din Petersburg, totuși ne dă o iconă adevărată despre stările slabe din Rusia. Iată ce scrie „Pet. List.”: 1. Scriitorii din birourile de stat din Rusia lucrează câte 6 ore pe zi și capătă salar de 30 ruble (cam 100 cor.) pe lună; ei lucrează dela 10 ore a. m. până la 4 d. m. 2. Șeful de birou capătă salar de 125 ruble pe lună (475 cor.), dar lucră numai 4 ore pe zi. 3. Șeful de secție capătă salar de 300 ruble (1140 coroane) pe lună, dar merge la ofieiu abiă la ora 1 din zi și la orele 4 merge dejă acasă. 4. Directorul de departament, care are venite de cel puțin 1000 ruble (3800 cor.) pe lună, merge la birou la orele 2 d. m. și ese încă înainte de orele 3. Dar să nu credeți, că numai în Rusia e așa.

Cursul pietei Lugoș.

Marfa	granta	coroane	bani
Grâu prima calitate	90	13	80
de mijloc	85	13	60
Săcară prima calitate	80	12	—
de mijloc	75	11	40
Orz prima calitate	80	12	40
de mijloc	75	12	—
Ovăs prima calitate	45	13	—
de mijloc	40	12	—
Cucuruz prima calitate	85	13	20
de mijloc	85	13	—
nou	10	—	—
Făină 0.	75	27	60
prima	72	26	80
albă	70	26	—
brună	68	25	40
Orez	1	40	48
Gris	80	32	—
Arpăcaș	70	36	56
Mazăre	90	40	48
Linte	85	60	48
Fasole	80	34	36
Mălaiu mărunț	70	—	40
Cartofi	—	9	10
Fân prima calitate	—	4	—
de mijloc	—	3	50
Paie	—	1	20
Stejar	—	6	20
Cărbuni de peatră	—	4	40
de Petroșeni	—	4	—
Oloiu de rapită	—	80	96
Lumini de stearină	—	80	84
topite	—	—	—
Săpun	—	80	72
Carne de vită I. calitate	—	1	28
II.	—	1	20
Unsoare de porc	—	1	76
Sămânță de chimin	—	84	—
Sare, bucăți	—	22	—
Zăhar	—	92	—
Vin	—	80	—
Spiri I.	—	15	—
II.	—	14	—

Licitațiune minuendă

Pentru acoperirea cu tînchea de fier zincuit a turnului și bisericeii gr. or. române din comuna *Doman*, protopresbiteratul Bocei, se exerie licitațiune minuendă.

Prețul de exclamare este de 2052 cor. 81 fil. Licitațiunea se va ține la **1 Octombrie** (18 Sept.) 1905 la 2 ore p. m. în edificiul școlai. Nr. 188 (2—1).

Reflectanții vor avea să depună înainte de începerea licitațiunii vadiul de 10% din prețul exclamării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Specificațiunea de măsuri și spese se poate vedea în fiecare zi la oficiul parohial din loc.

Se vor admite la licitațiune numai bărbați experți și cari pot vedea, că au mai efeptuit astfel de lucrări bine și fără proces.

Doman, din ședința com. par. ținută în 4/17 Septembrie 1905.

Ioan Oprea, pres. com. par. *Aurel Gherguța*, not. com. par.

Calendare.

Am primit:

Calendar pe anul dela *Hristos 1906*, apărut în *Arad* la tipografia diecezană gr.-or. română. Afară de partea calendaristică cuprinde: Ce să facă economul în fiecare iună, casele domnitoare, târgurile, taxele postale și telegrafice, șematismul metropoliei rom. gr. or. din Ungaria și Transilvania în general și al diecezei *Aradului* în special. Partea literară conține: Date și obiceiuri la nuntă, Din bătrâni prolog în versuri de *Maria Cioban*, Din luptele vieții de *I. Groșorean*, *România* dela *Grivița*, de *V. Alecsandri*, *Cine a adus beția în lume*, poveste populară de *Leo Tolstoi*, *Podul înalt* (fragment) de *Stefan O. Iosif*, *Insula Șerpilor* de *Carmen Sylva*, *Cine-i Nuhâm*, anecdotă populară de *Th. D. Speranța*, *Boerașul* de *Ioan Pop Reteganul*, *Cântec* de *Maria Popovici*, *O zi de Duminecă* la sate, tablou de *Petru Popa*, *Doine și hore*, *Povestiri* de *G. Tulbure*, *Plugarii*, poezie de *Oct. Goga*, *Din viața noastră*, de *Petru E. Papp*, *Articoli economici*, glume, varietăți, câteva ilustrațiuni, etc. Prețul 40 bani.

Dr. Constantin Ignea,

medic univ., specialist în boale de femei, boale de nervi, operator, etc.

și-a început praxa medicală în *Lugoj*.

Orele de consultațiune: 10—11 a. m. și 2—4 p. m.

la locuința sa din palatul institutului „*Poporul*“,

Piața Isabella.

Nr. 121 (x—29).

„Lugosana“

institut de credit și economii ca societate pe acții în *Lugoj*

Anul fondării 1889.

Capital social 300.000 Cor.

Fondurile proprii c. a. 90.000 Cor.

Depuneri spre fructificare

1.500.000 Cor.

acordă împrumuturi cambiale cu acoperire ipotecară și pe lombard cu 8%, escomptează cambii cu 3 eventual cu 2 subscrieri pe timp de 3 până la 6 luni, de ale privaților și de ale corporațiunilor cu 7—8%, primește depuneri spre fructificare fără anunț cu 4%, cu anunț 5%.

Darea după interese o solvește însuși institutul.

Nr. 8. (x—54)

Direcțiunea.

Publicațiune.

Târgul de țeară

proxim al *Lugojului* se va începe în 20 Octombrie și se va fini în 22 Octombrie 1905. P. P. 30 (3—2).

Primarul opid.

Numeri singuratici din ziarul „*DRAPELUL*“ se află de vânzare în librăriile *Adolf Auspitz* și *Coloman Nemes*.

Pravul Bauer

patentat

Mijloc excelent și sigur pentru combaterea incendiilor

probat și aprobat de autoritățile publice

se poate căpăta în cantități mici și mari

la ferăria

Anton Haberehrn

Nr. 10 (x—70) *Lugojul-român*

vis-à-vis de cafeneaua »Corso«

Dela primăria orașului Lugoj.

Nr. 8403.

ad. 1905.

Publicațiune.

Pentru exarendarea dreptului de cimentare pe un restimp de 3 ani se exerie licitațiune pe 30 Octombrie st. n. a. c. la 10 ore a. m.

Reflectanții cari voesc a obține acest drept sunt îndrumați să predea primăriei opidane ofertele lor provăzute cu timbru de 1 cor. și 100 coroane vadium până la terminul mai sus fixat.

Ofertele mai târziu întrate nu se vor lua în considerare.

Condițiunile licitațiunii se pot vedea în decursul orelor oficioase în biroul orașenesc de expedițiune.

Lugoj, 15 Septembrie 1905.

Marsovszky,

P. P. 29 (3—3).

primar.

Edițiunile Despărțământului Lugoj

al

Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român.

I.

Victor Vlad Delamarina.

POESII.

Bănățenesci. — Intocmiri.

Adunate și arangeate de *Dr. Valeriu Branisce*. 1 volum 8° cu 68 pag.

Prețul 30 bani.

II.

Bănățeanul.

DEPRINDERI PĂGUBITOARE.

Sfaturi și învățături.

Seria primă. Edițiune îngrijită cu simțământul autorului de *Dr. Valeriu Branisce*. 1 volum 8° cu 68 pag.

Prețul 30 bani.

III.

Dr. Athanasie Marienescu.

DIALECTUL ROMÂN BANĂȚIAN.

Studiu scris pe baza poeziilor dialectale ale lui *Victor Vlad Delamarina*. 1 broșură 8° cu 28 pag.

Prețul 15 bani.

La comandele din provincă este a se alătura și porto-ul poștal.

Comandele se pot face sau prin redacția ziarului „*Drapelul*“, sau direct la secretariul Desp. *Lugoj*: *Dr. Valeriu Branisce*. — Prețul se poate trimite și în mărci poștale.